

KOMISIJOS SPRENDIMAS (ES) 2023/1786

2023 m. rugsėjo 15 d.

kuriuo panaikinamas Sprendimas 2006/928/EB, nustatantis bendradarbiavimo su Rumunija ir jos pažangos siekiant orientacinių tikslų teismų reformos ir kovos su korupcija srityse patikrinimo mechanizmą

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Europos Sąjungos sutartį,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į Bulgarijos Respublikos ir Rumunijos stojimo aktą, ypač į jo 37 ir 38 straipsnius,

kadangi:

- (1) prieš Rumunijai įstojant į Sąjungą Komisija savo 2006 m. rugsėjo 26 d. stebėsenos ataskaitoje dėl Bulgarijos ir Rumunijos pasirengimo narystei ES ⁽¹⁾ nurodė tam tikrus klausimus, visų pirma susijusius su Rumunijos teismų sistemos ir teisėsaugos institucijų atskaitomybe ir veiksmingumu, kuriuos sprendžiant vis dar būtina tolesnė pažanga, kad būtų užtikrintas gebėjimas įgyvendinti ir taikyti priemones, priimtas vidaus rinkai ir laisvės, saugumo ir teisingumo erdvei sukurti;
- (2) 2006 m. gruodžio 13 d. Komisija priėmė Sprendimą 2006/928/EB ⁽²⁾, nustatantį bendradarbiavimo su Rumunija ir jos pažangos siekiant keturių orientacinių tikslų teismų reformos ir kovos su korupcija srityse patikrinimo mechanizmą. Tame sprendime nurodyta, kad jis turi būti panaikintas tinkamai įgyvendinus visus orientacinius tikslus;
- (3) Sprendime 2006/928/EB reikalaujama, kad Rumunija reguliariai teiktų Komisijai ataskaitas apie padarytą pažangą siekiant orientacinių tikslų Komisija savo pastabas ir išvadas dėl Rumunijos ataskaitos Europos Parlamentui ir Tarybai pirmą kartą pateikė 2007 m. birželio mėn. ir nuo to laiko reguliariai teikia ataskaitas. Kiekviena Komisijos ataskaita parengta remiantis kruopščia analize, glaudžiai bendradarbiaujant su nacionalinėmis valdžios institucijomis, taip pat atsižvelgiant į pilietinės visuomenės ir kitų suinteresuotųjų subjektų bei stebėtojų pastabas;
- (4) 2017 m. sausio mėn. ataskaitoje ⁽³⁾ Komisija išsamiai įvertino Rumunijos pažangą, padarytą nuo tada, kai buvo sukurtas bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmas. Tuo pagrindu Komisija nustatė aiškų planą, kaip šį mechanizmą užbaigti taikyti; planas grindžiamas dvylika rekomendacijų, kuriomis buvo paaiškinti reikalavimai, kurių Rumunija turi laikytis, kad pasiektų Sprendime 2006/928/EB nustatytus keturis orientacinius tikslus. Atsižvelgdama į padarytą pažangą, Komisija konstatavo, kad šių rekomendacijų įgyvendinimas būtų pakankama sąlyga baigti taikyti bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmą, jeigu per tą laiką neįvyks pokyčių, dėl kurių daroma pažanga akivaizdžiai sumažėtų. Daugelis rekomendacijų buvo susijusios su vidaus apsaugos priemonių kūrimu siekiant užtikrinti rezultatų tvarumą ir parodyti, kad vykdomos reformos bus tęsiamos ir daroma pažanga bus konsoliduojama net ir netaikant mechanizmo;

⁽¹⁾ 2006 m. rugsėjo 26 d. Stebėsenos ataskaita dėl Bulgarijos ir Rumunijos pasirengimo narystei ES (COM(2006) 549).

⁽²⁾ 2006 m. gruodžio 13 d. Komisijos sprendimas 2006/928/EB, nustatantis bendradarbiavimo su Rumunija ir jos pažangos siekiant orientacinių tikslų teismų reformos ir kovos su korupcija srityse patikrinimo mechanizmą (OL L 354, 2006 12 14, p. 56).

⁽³⁾ Komisijos ataskaita „Rumunijos pažanga pagal bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmą“ (COM(2017) 44 final).

- (5) nuo tada Komisija atliko keturis rekomendacijų įgyvendinimo pažangos vertinimus ⁽⁴⁾. Komisijos ataskaitose dėl Rumunijos pažangos pagal bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmą, padarytos nuo 2017 m. pabaigos iki 2019 m., nustatyta, kad tam tikrų reformų atsisakoma. Dėl veiksmų, kurių ėmėsi Rumunija, vėl kilo problemos, kurios 2017 m. sausio mėn. ataskaitoje buvo laikytos išspręstomis, tad 2018 m. lapkričio mėn. ataskaitoje pateiktos aštuonios papildomos rekomendacijos ⁽⁵⁾;
- (6) 2021 m. birželio mėn. ataskaitoje Komisija palankiai įvertino Rumunijos pažangą siekiant greitai baigti taikyti bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmą ⁽⁶⁾. Visų pirma Komisija atsižvelgė į Rumunijos naują postūmį vykdyti reformas ir atitaisyti padėtį, susidariusią dėl to, kad 2017–2019 m. buvo nukrypta nuo orientacinių tikslų. Ji pažymėjo, kad padaryta pažanga įgyvendinant visas likusias rekomendacijas ir kad daugelis rekomendacijų galės būti įgyvendintos, jei pažanga išliks stabili;
- (7) 2022 m. lapkričio mėn. Komisijos ataskaitoje ⁽⁷⁾ nustatyta, kad įgyvendindama bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmą Rumunija padarė pakankamą pažangą, kad galėtų įvykdyti įsipareigojimus, kuriuos prisiėmė stodama į Sąjungą, ir kad visi keturi Sprendime 2006/928/EB nustatyti orientaciniai tikslai, paaiškinti pateikiant dvylika rekomendacijų 2017 m. sausio mėn. ataskaitoje ir aštuonias papildomas rekomendacijas 2018 m. lapkričio mėn. ataskaitoje, buvo tinkamai pasiekti. Visų pirma Komisija atkreipė dėmesį į teisminių institucijų nepriklausomumo ir veiksmingumo stiprinimo pažangą, kurią Rumunija padarė vykdydama išsamią teisingumo sistemos reformą. Buvo priimti nauji teisingumo srities įstatymai, kuriais padaryta svarbių pakeitimų, susijusių su teisėjų karjeros planavimu ir atsakomybės tvarka, aukšto rango prokurorų skyrimu, atleidimu ir įgaliojimais, taip pat su Teismų inspekcijos valdymu. Komisija taip pat atkreipė dėmesį į pažangą įgyvendinant nacionalinę kovos su korupcija strategiją ir teigiamus rezultatus tiriant aukšto lygio korupciją ir už ją taikant sankcijas. Be to, Komisija pažymėjo, kad institucijos, atsakingos už sąžiningumo ir interesų konfliktų taisyklių taikymą ir nusikalstamu būdu įgyto turto valdymą ir susigrąžinimą, dirbo veiksmingai;
- (8) savo 2022 m. lapkričio mėn. ataskaitos išvadoje Komisija atkreipė dėmesį į tris konkrečius Rumunijos Vyriausybės priimtus įsipareigojimus. 2023 m. birželio 28 d. raštu Rumunijos Prezidentas informavo Komisiją apie priemones, kurių imtasi šiems įsipareigojimams įvykdyti. Pirma, Rumunija įsipareigojo toliau analizuoti ir kuo labiau atsižvelgti į Venecijos komisijos nuomones dėl teisingumo srities įstatymų ir apskritai įvertinti, ar reikia imtis tolesnių veiksmų. Buvo sudaryta aukšto lygio ekspertų grupė, kurios užduotis – apsvarstyti tinkamus teisėkūros sprendimus, kad būtų galima imtis tolesnių veiksmų atsižvelgiant į Venecijos komisijos nuomonę, siekiant dar padidinti teisminių institucijų veiksmingumą ir nepriklausomumą. Antra, Rumunija įsipareigojo užbaigti Baudžiamojo kodekso ir Baudžiamojo proceso kodekso peržiūrą, kad būtų užtikrintas jų derėjimas su šalies Konstitucinio Teismo nuo 2016 m. priimtais sprendimais. Šiuo tikslu 2023 m. birželio 28 d. Rumunijos Parlamentas priėmė teisės aktus. Abiejų kodeksų peržiūros užbaigimas taip pat yra įsipareigojimų, kuriuos Rumunija prisiėmė savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane ⁽⁸⁾, dalis. Rumunijos Vyriausybė pareiškė neabejojanti, kad nauja Aukščiausioji teisėjų taryba gali padėti išlaikyti reformos įgyvendinimo tempą ir suteikti naują postūmį siekti skaidrumo ir atskaitomybės. Aukščiausioji teisėjų taryba priėmė ir 2023 m. balandžio 3 d. paskelbė pareiškimą dėl skaidrumo ir atskaitomybės principų;
- (9) taigi visi Sprendime 2006/928/EB nustatyti orientaciniai tikslai, paaiškinti pateikiant dvylika rekomendacijų 2017 m. sausio mėn. ataskaitoje ir aštuonias papildomas rekomendacijas 2018 m. lapkričio mėn. ataskaitoje, taip pat 2022 m. ataskaitos išvadoje išvardyti konkretūs įsipareigojimai ⁽⁹⁾ buvo tinkamai įgyvendinti;

⁽⁴⁾ COM(2017) 751; COM(2018) 851; COM(2019) 499; COM(2021) 370.

⁽⁵⁾ COM(2018) 851.

⁽⁶⁾ COM(2021) 370.

⁽⁷⁾ COM(2022) 664.

⁽⁸⁾ 2021 m. spalio 26 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas dėl Rumunijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo, ST 12319 2021 INIT. Komisija įvertins, kaip siekiama Rumunijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane nustatytų tarpinių reikšmių, kai Rumunija pateiks atitinkamą mokėjimo prašymą.

⁽⁹⁾ Šis vertinimas nedaro poveikio vertinimui, ar pasiektos atitinkamos tarpinės ir siektinos reikšmės, nustatytos Rumunijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane.

- (10) Sąjungos teisinės valstybės padėties raida lėmė naują Komisijos bendradarbiavimo su Rumunija kontekstą. Visų pirma, vadovaujantis 2019 m. liepos mėn. Komisijos komunikatu „Teisinės valstybės principo stiprinimas Sąjungoje“⁽¹⁰⁾ ir Pirmininkės U. von der Leyen politinėmis gairėmis pradėtas įgyvendinti metinis teisinės valstybės principo taikymo ciklas suteikia ilgalaikę perspektyvą atveriantį nuolatinį pagrindą, kuriuo remdamasi Rumunija, kaip ir kitos valstybės narės, gali vykdyti tvirtą reformą. Per tą ciklą teikiamoje Komisijos metinėje teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje, į kurią nuo 2022 m. taip pat įtraukiamos rekomendacijos valstybėms narėms, skatinama laikytis teigiamos krypties teisinės valstybės klausimais, stiprinti dialogą, didinti bendrą informuotumą ir užkirsti kelią problemų atsiradimui ar gilėjimui. Ji suteiks galimybę stebėti, kaip įgyvendinamos su Rumunija sutartos reformos;
- (11) 2022 m. lapkričio mėn. Komisija atitinkamam Europos Parlamento komitetui pateikė ataskaitą dėl Rumunijos pažangos įgyvendinant bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmą. Komisija deramai atsižvelgė į Europos Parlamento pastabas, pateiktas 2023 m. vasario 6 d. Europos Parlamento pirmininko raštu;
- (12) 2022 m. lapkričio mėn. Komisija atitinkamai Tarybos darbo grupei pateikė ataskaitą dėl Rumunijos pažangos įgyvendinant bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmą ir tinkamai atsižvelgė į 2022 m. gruodžio 16 d. Tarybai pirmininkaujančios valstybės narės ataskaitą;
- (13) 2023 m. liepos 5 d. Komisija informavo Tarybą apie savo ketinimą panaikinti Sprendimą 2006/928/EB, nustatantį bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmą Rumunijai, ir galutinai baigti taikyti mechanizmą. Apie tai pranešta ir Europos Parlamentui. Liepos 26 d. raštu Taryba nurodė, kad yra susipažinusi su Komisijos ketinimu oficialiai baigti taikyti bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmą Bulgarijai ir Rumunijai;
- (14) todėl Sprendimas 2006/928/EB turėtų būti panaikintas,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Sprendimas 2006/928/EB panaikinamas.

2 straipsnis

Šis sprendimas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Priimta Briuselyje 2023 m. rugsėjo 15 d.

Komisijos vardu
Pirmininkė
Ursula VON DER LEYEN

⁽¹⁰⁾ COM(2019) 343.